

Methodology for evaluation of contribution and role of the social economy in the CBC region

WP 3, D3.4.1: Elaboration of a methodology for evaluation of contribution and role of the social economy in the CBC region

Project I SEE: "Interregional Social Enterprise Empowerment"

April, 2018

Contractor

"BUL PRO CONSULTING" EOOD

	<p>The Project is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A "Greece-Bulgaria 2014-2020" Cooperation Programme.</p>	
---	---	---

This report is developed in the framework of the project “Interregional Social Enterprise Empowerment” with acronym I SEE under the Cooperation Programme INTERREG V-A "Greece - Bulgaria" 2014-2020 in implementation of the contract № AP-03-33-338 / 02.03.2018 "Technical assistance to promote the development of the social economy in Region Smolyan and the cross-border region", implemented by "BUL PRO CONSULTING" EOOD.

The report is based on the need for a real assessment of the social economy and the attitudes of the target groups, for the selection of the most appropriate and applicable good practices and social models, for the development of the overall franchising model. The successful implementation of the activity will give a real picture, and will identify the guidelines for the development of social entrepreneurship for launching entrepreneurial initiatives in the field of social economy.

The contents of this study are sole responsibility of Regional Administration of Smolyan and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

1. Study of the current state of the social economy, challenges and problems in development

The role of the social economy and deriving a working definition

The European social economy is very important from both a social and an economic point of view. The European social economy covers:

- over 13.6 million paid jobs in the EU, corresponding to around 6.3% of the working population of the EU-28
- employment of over 19.1 million people (including paid and unpaid)
- over 82.8 million volunteers, equivalent to 5.5 million full-time workers
- more than 232 million members of cooperatives, mutual societies and other similar enterprises
- over 2.8 million enterprises and enterprises

According to the EC, in the period 2014-2015 the number of jobs in cooperatives, mutual societies, associations and foundations in Bulgaria amounted to 82,050, as they covered 2.8% of paid employment in the country (significantly lower share from the EU average). In the period 2010-2015 there was a decline of approximately 32% in the size of the social economy in the country due to the contraction of the NGO sector.

The last conceptual definition of the social economy presented in the same report refers to the Charter of Principles of the Social Economy of the European Social Economy, namely:

- The superiority of the individual and the social goal over capital
- Voluntary and open membership
- Democratic control by membership (does not affect foundations as they have no members)
- The combination of the interests of the members and the common interest
- Upholding and applying the principle of solidarity and responsibility
- Autonomous management and independence from state bodies
- Much of the profit is used to achieve sustainable development goals and / or services of interest to members or the common interest

2. Documentary analysis: factors for, benefits from and risks to the development of the social economy

Identified factors influencing the development of the social economy in socio-economic research

Direct and indirect benefits from the development of the social economy, established in practice

Common risks in the development of social entrepreneurship

3. Assessment of the contribution and role of the social economy

Output data

The following two types of information sources will be used for the purposes of this assessment:

1. Administrative data from NSI, EA, MLSP, AHU, ASA, etc.
 - indicators for the current state of the social economy: number of non-governmental organizations - non-governmental sector, number of enterprises (business), sphere of activity, employed persons, realized profit, import and export, investment activity, etc .; study period - 2012 - 2016
 - indicators for evaluation of the direct and indirect benefits from the development of the social economy in Smolyan district - contribution to GDP, provision of employment, type and number of volunteer initiatives, contribution to solving social problems, etc.
 - others..
2. Data from conducted quantitative and qualitative studies for the purposes of assessing the contribution and role of the social economy
 - indicators for assessing the needs of stakeholders: business attitudes towards the development of social economy activities, needs of service users, voluntary and public organizations wishing to develop new social enterprises or expand their activities towards social entrepreneurship, and etc.
 - - indicators for the factors that are important for the development of the social economy - attitude of the target groups and stakeholders, economic environment, regulatory framework, availability of trained staff, etc .;
 - - others.

Identified stakeholders and competent authorities from which to collect administrative source data

1. NSI

- Regional business statistics by relevant economic activities
- Regional statistics for the NGO sector
- Regional socio-economic statistics

2. I and MLSP

- Regional statistics on the registered unemployed
- Information on implemented and operating projects, measures and programs aimed at vulnerable groups
- Information about the registered social enterprises in the MLSP database

3. AHU

- Information about the registered persons with disabilities on the territory of Smolyan district
- Information on implemented and operating projects, measures and programs aimed at people / children with disabilities and their families

4. ASP

- Information on implemented and operating projects, measures and programs aimed at vulnerable groups

5. Local authorities

- Information on implemented and operating projects, measures and programs aimed at vulnerable groups

Identified target groups, including quantitative and qualitative research, and channels through which to reach

1. Social enterprises

- Enterprises with code of their main economic activity 87 Medical and social care with accommodation and code 88 Social work without accommodation
- Registered social enterprises in the MLSP database
- NGOs engaged in social activities

2. Stakeholders

- Local authorities - specialized municipal administration
- The regional structures of the EA (regional directorate and labor offices), ASA, AHU

- Chamber of Commerce - local divisions

- BCCI - local units

- Bulgarian Center for Non-Profit Law

- Teachers, research and teaching in the field of social entrepreneurship

3. Potential social enterprises

- NGOs engaged in social activities

- Enterprises related to the social economy

- Volunteer associations

4. Potential social entrepreneurs

- Graduates of secondary and higher education from Smolyan district, who work, who are unemployed or who are economically inactive

- Students in the country and abroad from Smolyan district

- Students in the last courses of training in vocational colleges

- Adult and almost adult graduates of homes for children deprived of parental care

- Mothers / relatives of children / people with disabilities

- Persons with disabilities

Methodological framework for conducting research among the target groups

Methods for collecting primary information

The necessary primary information will be collected through quantitative and qualitative research.

The quantitative survey will be conducted through an online survey among the target groups. A key moment in the implementation of the survey are the communication channels through which the relevant respondents will be reached.

The Contractor's team will rely on the assistance of the district administration to reach these respondents. First of all, an internet link to the online questionnaire will be published on the website of the district administration. Next, in order to fully cover the target groups, messages will also be placed in key locations as follows:

- The local offices of the NRA and NSSI in order to reach the relevant enterprises
- Labor offices in order to reach the registered unemployed or job seekers
- Primary schools, kindergartens and nurseries, incl. private study halls to cover economically inactive mothers / parents
- The Social Assistance Agency, in order to reach the socially disadvantaged, people with disabilities and their families
- Secondary schools in order to cover students in the last courses of study
- Homes for children deprived of parental care
- Specialized centers providing support to children / people with disabilities

In addition to these communication channels, the opportunities of social networks will be used in the dissemination of information about the online survey:

- The specialized alumni groups in the social networks in order to reach the students from Smolyan district, who study in the country and abroad;
- Facebook groups of / for children / people with disabilities.

The qualitative research will include two focus groups among stakeholders as follows:

- Focus group among the representatives of local authorities and specialized administrations (indicative number of participants: 6 - 12)
- Focus group among representatives of the NGO sector, employers' organizations and social enterprises (indicative number of participants: 6 - 12)

Sample for the online survey

The target volume of the sample from the online survey is 300 correctly filled out questionnaires. The preliminary structure of the sample for the online survey is as follows:

- - Social enterprises - 30 pcs.
- - Stakeholders - 40 pcs.
- - Potential social enterprises - 30 pcs.
- - Potential social entrepreneurs - 200 pcs.

Questionnaire for online research among the target groups

- See Annex A

Questionnaire for conducting focus groups among the target groups

- See Annex B

Методология

за оценка на приноса и ролята на социалната
икономика в трансграничния район

Април, 2018

*Приложение към Доклад за изпълнение на Дейност 1 - Доклад от проучване за
приноса и ролята на социалната икономика в трансграничния район*

*Този документ е разработен по проект I SEE „I see:
Насърчаване междурегионалното развитие на социални
предприятия“*

	<p>Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от националните фондове на страните, участващи в Програмата за сътрудничество Interreg V-A Гърция – България 2014-2020г.</p>	
---	--	---

Съдържание:

<u>1. ПРОУЧВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПРОБЛЕМИ В РАЗВИТИЕТО</u>	11
<u>Ролята на социалната икономика и извеждане на работна дефиниция</u>	11
<u>2. ДОКУМЕНТАЛЕН АНАЛИЗ: ФАКТОРИ ЗА, ПОЛЗИ ОТ И РИСКОВЕ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА</u>	13
<u>Идентифицирани фактори, влияещи върху развитието на социалната икономика в социално-икономическите изследвания</u>	13
<u>Директни и индиректни ползи от развитието на социалната икономика, установени в практиката</u>	13
<u>Често срещани рискове при развитието на социалното предприемачество</u>	13
<u>3. ОЦЕНКА НА ПРИНОСА И РОЛЯТА НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА</u>	14
<u>Изходни данни</u>	14
<u>Идентифицирани заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните административни данни</u>	15
<u>Идентифицирани целеви групи, сред които да бъдат проведени количествени и качествени изследвания, и канали, чрез които да бъдат достигнати</u>	15
<u>МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПРОУЧВАНИЯ СРЕД ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ</u>	16
<u>Методи за събиране на първична информация</u>	16
<u>Извадка за онлайн проучването</u>	18
<u>Въпросник за онлайн проучване сред целевите групи</u>	18
<u>Въпросник за провеждане на фокус групи сред целевите групи</u>	18
<u>4. ПРИЛОЖЕНИЯ</u>	18
<u>ПРИЛОЖЕНИЕ А. ВЪПРОСНИК ЗА ОНЛАЙН АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ</u>	18
<u>ПРИЛОЖЕНИЕ Б</u>	26

- Проучване на съществуващото състояние на социалната икономика, предизвикателства и проблеми в развитието

Ролята на социалната икономика и извеждане на работна дефиниция

Европейската социална икономика е много важна както от социална, така и от икономическа гледна точка. Европейската социална икономика обхваща¹:

- над 13,6 милиона платени работни места в ЕС, съответстващи на около 6,3% от работещото население на ЕС-28
- заетост на над 19,1 милиона души (включително платени и неплатени)
- над 82,8 милиона доброволци, еквивалентни на 5,5 милиона работници на пълен работен ден
- повече от 232 милиона членове на кооперации, взаимоспомагателни дружества и други подобни предприятия
- над 2,8 милиона предприятия и предприятия

По данни на ЕК², през периода 2014-2015 г. броят на работните места в кооперативи, взаимоспомагателни дружества, асоциации и фондации в България възлиза на 82 050, като те обхващат 2,8% от платената заетост в страната (значително по-нисък дял от средния за ЕС). В периода 2010-2015 г. е наблюдаван спад от приблизително 32% в размера на социалната икономика в страната, дължащ се на свиването на НПО сектора.

Последното концептуално определение на социалната икономика, представено в същия доклад реферира към Хартата на принципите на социалната икономика на социалната икономика в Европа³, а именно:

- Превъзходството на индивида и социалната цел над капитала
- Доброволно и отворено членство

¹ Recent evolutions of the social economy in the European Union (2016), European Economic and Social Committee, CIRIEC-International - Centre international de recherches et d'information sur l'économie publique, sociale et coopérative, CES/CSS/12/2016/23406

² Пак там

³ Déclaration finale commune des organisations européennes de l'Économie Sociale, CEP-CMAF, 20 June 2002

- Демократичен контрол от страна на членството (не засяга фондации, тъй като те нямат членове)
- Комбинацията от интересите на членовете и общия интерес
- Отстояване и прилагане на принципа на солидарност и отговорност
- Автономно управление и независимост от държавните органи
- Голяма част от печалбата се използва за постигане на целите за устойчиво развитие и/или услуги от интерес за членовете или общия интерес

В *Националната концепция за социална икономика* на МТСП социалната икономика е дефинирана по следния начин:

- Социалната икономика е събирателно понятие, с което се акцентира върху прекия социален ефект от дейността на предприятия и/или организации, които са учредени със социална цел и целенасочено организират своята дейност, за да постигат такъв резултат.
- Социалната икономика е едновременно част от реалната икономика и част от гражданското общество, в която физически и/или юридически лица, сдружения на доброволци или други организирани субекти осъществяват стопанска дейност в обществена полза и реинвестират печалба за постигане на социални цели.

За целите на настоящата методология социалната икономика е дефинирана като:

- Всички предприятия с код на икономическата дейност *87 Медико-социални грижи с настаняване* и код *88 Социална работа без настаняване*
- Регистрираните *Социални предприятия* в базата данни на МТСП
- Всички НПО, ангажирани със социални дейности
- Всички предприятия, които извършват социални дейности като допълнителна към основната си дейност
- Реализираните и действащите проекти, насочени към социално-уязвими групи на местната власт и регионалните структури на АЗ, АСП, АХУ и др.
- Реализирани и действащи инициативи на физически лица и/или доброволци, насочени към социално уязвимите групи

За целите на настоящата методология потенциал за развитие на социалната икономика е дефиниран като:

- Нагласи към социалното предприемачество
- Нагласи към доброволческата социална дейност

- Готовност за стартиране на социално предприятие
 - Готовност за разширяване дейността на бизнеса с допълнителни социални дейности
- **Документален анализ: фактори за, ползи от и рискове пред развитието на социалната икономика**

Идентифицирани фактори, влияещи върху развитието на социалната икономика в социално-икономическите изследвания

- Търсене на продукти и услуги, предоставяни от социални предприятия, НПО и др.
- Знания, умения и иновативна дейност в сферата на социалната икономика
- Предприемачески нагласи
- Членска маса – в асоциации и сдружения в сферата на социалната икономика
- Социално-икономическа среда
- Достъп до финансиране
- Публично-частни партньорства и възлагане на социални услуги от страна на публичния сектор
- Нагласи и ефективни мерки за интегриране на уязвимите групи

Директни и индиректни ползи от развитието на социалната икономика, установени в практиката

- Развитие на местната икономика
 - Заетост
 - Социално включване на уязвимите групи
 - Възможност за независими от държавата доходи на семействата на лицата с увреждания
 - Възможност за реализиране на износ на стоки, произведени от социални предприятия
- Редуциране на социалните неравенства и проблемите, свързани с бедността
- Зачитане на човешкото достойнство
- Развиване на позитивни нагласи към социалната икономика от страна на местната общност и насърчаване на доброволчеството

Често срещани рискове при развитието на социалното предприемачество

- Търсене на продукти и услуги на социалната икономика
- Социално-икономическа среда

- Доступ до финансиране и възлагане на външни услуги от страна на публичния сектор
- Качество на работните места в социалната икономика
 - Устойчива заетост
 - Сигурност на работното място
 - Осигуряване на обучение
 - Баланс между работа и личен живот
 - Адекватно заплащане
 - Възможност за кариерно развитие
 - Възможност за самостоятелно вземане на решения
 - Благоприятна работна среда и положителни отношения между работещите

● Оценка на приноса и ролята на социалната икономика

Изходни данни

За целите на настоящата оценка ще бъдат използвани следните два вида източници на информация:

3. Административни данни от НСИ, АЗ, МТСП, АХУ, АСП и др.
 - показатели за съществуващото състояние на социалната икономика: брой ЮЛНЦ - неправителствен сектор, брой предприятия (бизнес), сфера на дейност, заети лица, реализирана печалба, внос и износ, инвестиционна дейност и др.; период на проучването – 2012 – 2016 г.
 - показатели за оценка на директните и индиректните ползи от развитието на социалната икономика в област Смолян – *принос към БВП, осигуряване на заетост, вид и брой доброволчески инициативи, принос към решаване на социалните проблеми и др.*
 - др.
4. Данни от проведени количествени и качествени изследвания за целите на оценката на приноса и ролята на социалната икономика
 - показатели за оценка на нуждите на заинтересованите страни: *нагласа на бизнеса към развитие на дейности от областта на социалната икономика, нужди на потребителите на услуги, доброволни и обществени организации, които искат да разработят нови социални предприятия или да разширят дейността си към социално предприемачество и др.*
 - показатели за факторите, които са от значение за развитието на социалната икономика – *нагласа на целевите групи и заинтересовани*

страни, икономическа среда, нормативна рамка, наличие на подготвени кадри и др.;

- др.

Идентифицирани заинтересовани страни и компетентни органи, от които да бъдат събрани изходните административни данни

1. НСИ

- Регионална бизнес статистика по релевантни икономически дейности
- Регионална статистика за НПО сектора
- Регионална социално-икономическа статистика

2. АЗ и МТСП

- Регионална статистика за регистрираните безработни лица
- Информация за реализирани и действащи проекти, мерки и програми, насочени към уязвимите групи
- Информация за регистрираните социални предприятия в базата данни на МТСП

3. АХУ

- Информация за регистрираните лица с увреждания на територията на област Смолян
- Информация за реализирани и действащи проекти, мерки и програми, насочени към лицата/децата с увреждания и техните семейства

4. АСП

- Информация за реализирани и действащи проекти, мерки и програми, насочени към уязвимите групи

5. Местни власти

- Информация за реализирани и действащи проекти, мерки и програми, насочени към уязвимите групи

Идентифицирани целеви групи, сред които да бъдат проведени количествени и качествени изследвания, и канали, чрез които да бъдат достигнати

1. Социални предприятия

- Предприятия с код на основната си икономическа дейност 87 *Медико-социални грижи с настаняване* и код 88 *Социална работа без настаняване*
- Регистрирани социални предприятия в базата данни на МТСП
- НПО, ангажирани със социални дейности

2. Заинтересовани страни

- Местните власти - специализирана общинска администрация

- Регионалните структури на АЗ (регионален директорат и бюра по труда), АСП, АХУ
- Стопанска камара – местни подразделения
- БТПП – местни подразделения
- Български център за нестопанско право
- Преподаватели, изследващи и преподаващи в областта на социалното предприемачество

3. Потенциални социални предприятия

- НПО, ангажирани със социални дейности
- Предприятия, имащи отношение към социалната икономика
- Сдружения на доброволци

4. Потенциални социални предприемачи

- Завършили средно и висше образование от област Смолян, които работят, които са безработни или които са икономически неактивни
- Студенти в страната и чужбина от област Смолян
- Учаци в последни курсове на обучение в професионалните техникуми
- Пълнолетни и почти пълнолетни възпитаници на домове за деца, лишени от родителска грижа
- Майки/близки на деца/хора с увреждания
- Лица с увреждания

Методологична рамка за провеждане на проучвания сред целевите групи

Методи за събиране на първична информация

Необходимата първична информация ще бъде събрана посредством количествено и качествено изследване.

Количественото изследване ще бъде реализирано посредством онлайн проучване сред целевите групи. Ключов момент от реализирането на проучването са комуникационните канали, посредством които ще бъде достигнато до релевантните респонденти.

Екипът на Изпълнителя ще разчита на съдействието от страна на областната управа за достигане до тези респонденти. На първо място, интернет линк към онлайн анкетната карта ще бъде публикуван на интернет страницата на областната управа.

На следващо място, с цел пълно обхващане на целевите групи, съобщения ще бъдат поставени и на ключови места както следва:

- Местните офиси на НАП и НОИ с цел достигане до релевантните предприятия
- Бюрата по труда с цел достигане до регистрираните безработни или търсещи работа
- Началните училища, детските градини и ясли, в т.ч. частните занимални с цел обхващане на икономически неактивните майки/родители
- Агенцията за социално подпомагане, с цел достигане до социално слабите, лицата с увреждания и техните семейства
- Средните училища с цел обхващане на учащите в последните курсове на обучение
- Домове за деца, лишени от родителска грижа
- Специализираните центрове, оказващи подкрепа на деца/лица с увреждания

Освен тези комуникационни канали при разпространението на информацията за онлайн анкетното проучване ще бъдат използвани и възможностите на социалните мрежи:

- Специализираните алумни групи в социалните мрежи с цел достигане до студентите от област Смолян, които учат в страната и чужбина;
- Фейсбук групи на/за деца/лица с увреждания.

Качественото изследване ще включва провеждането на две фокус групи сред заинтересованите страни както следва:

- Фокус група сред представителите на местните власти и специализирани администрации (индикативен брой участници: 6 – 12)
- Фокус група сред представители на НПО сектора, работодателските организации и социалните предприятия (индикативен брой участници: 6 – 12)

Извадка за онлайн проучването

Целевият обем на извадката от онлайн проучването е 300 броя коректно попълнени анкетни карти. Предварителната структура на извадката за провеждането на онлайн проучването е както следва:

- Социални предприятия – 30 бр.
- Заинтересовани страни – 40 бр.
- Потенциални социални предприятия – 30 бр.
- Потенциални социални предприемачи – 200 бр.

При провеждане на онлайн проучването, екипът на Изпълнителя ще осигурява постоянен мониторинг на изпълнението на извадката и ще бъде в готовност да предприеме съответните мерки с цел осигуряването на възможно най-високо ниво на участие (response rate).

Въпросник за онлайн проучване сред целевите групи

Вж. Приложение А

Въпросник за провеждане на фокус групи сред целевите групи

Вж. Приложение Б

• **Приложения**

Приложение А. Въпросник за онлайн анкетно проучване

**РОЛЯТА НА СОЦИАЛНАТА ИКОНОМИКА И НАГЛАСИ КЪМ СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ОБЛАСТ СМОЛЯН**

Регионално изследване, април-май, 2018 г.

1. **Кои според Вас са най-големите социални проблеми в област Смолян?** /Моля, посочете до три отговора/

1. Бедността и социалното неравенство
2. Социалното изключване на уязвимите групи, в т.ч. липсата на достъпна среда за хората с увреждания
3. Намиране на работа на безработни с трайни увреждания в трудоспособна възраст
4. Ограничената възможност за работа на членовете на семействата на децата/лицата с увреждания
5. Демографската криза
6. Неработещите и неучещите млади хора
7. Развитие на центрове за обучение и преквалификация за възрастни
8. Осигуряването на възможност за достойно стареење
9. Успешната интеграция в обществото на деца, израснали в домовете за деца, лишени от родителска грижа
10. Преодоляването на проблема с децата с проблемно и агресивно поведение
11. Бездомните хора
12. Друго, моля посочете: _____

2. В каква степен желаете да допринесете за подобряването на социалната среда в района, в който живеете? /Моля, посочете един отговор/

1. Изобщо не желая
2. Желая в много малка степен
3. Желая в известна степен
4. Желая в голяма степен

3. В момента имате ли платена работа? /Моля, посочете един отговор/

1. Да, наето лице съм (работя по трудов или граждански договор)
2. Да, самонаето лице съм (свободна професия, предприемач и т.н.)
3. Не, учащ съм
4. Не работя, но съм регистриран в Бюрото по труда
5. Не работя и нямам регистрация в Бюрото по труда
6. Не работя по здравословни причини
7. Не, пенсионер съм
8. Не работя, тъй като се грижа за болен член от семейството

4. Позицията, която заемате в момента (или последно сте заемали) изисква (е изисквала) /Моля, посочете един отговор/

1. Квалификацията, която притежавам
2. По-ниска квалификация от тази, която притежавам
3. По-висока квалификация от тази, която притежавам
4. Никога не съм работил

5. Кои са трудностите, които лично Вие срещате на пазара на труда при търсенето на работа?

/Моля, посочете повече от един отговор/

1. Липса на свободни позиции, съответстващи на квалификацията ми
2. Ниско заплащане
3. Липса на сигурност на работното място
4. Ограничена възможност за гъвкаво работно време
5. Ограничени възможности за работа от вкъщи
6. Липса на обучение на работното място
7. Лоши условия на работното място
8. Друго, моля посочете: _____

6. В момента учите ли? /Моля, посочете един отговор/

1. Да, в училище
2. Да, за бакалавър
3. Да, за магистър
4. Да, за доктор
5. Не

7. Каква е вашата най-висока степен на завършено образование? /Моля, посочете един отговор/

1. Без образование	6. Полувисше
2. Начално	7. Висше - бакалавър
3. Основно	8. Висше - магистър
4. Средно общо	9. Висше – доктор
5. Средно специално	

8. Каква е професионалната Ви квалификация:

9. Колко години професионален опит имате по специалността? (Опитът по специалността не винаги съвпада с продължителността на трудовия стаж. Ако нямате никакъв опит по специалността си, моля отбележете с 0)

_____ години

10. Били ли сте някога доброволец, участвали ли сте в доброволчески организации и кампании?

1. Да
2. Не

11. Има ли във Вашето семейство лица, които са били доброволци или са участвали в доброволчески организации и кампании?

1. Да
2. Не

12. Имате ли приятели, които са били доброволци или са участвали в доброволчески организации и кампании?

1. Да
2. Не

13. Бихте ли били доброволец в бъдещи доброволчески кампании?

1. Да
2. Не

14. Какво е Вашето мнение за доброволческите кампании? /Моля, посочете един отговор/

1. Положително – те допринасят значително за решаване на социално-икономически проблеми
2. По-скоро положително – те реално имат положителен ефект в дадени ситуации и развиват гражданското общество
3. По-скоро отрицателно – те реално нямат значителен ефект в дадени ситуации и нямат голям ефект върху развитието на гражданското общество
4. Отрицателно – те не могат да имат значителен и устойчив ефект за преодоляването на социално-икономическите проблеми
5. Друго, моля посочете: _____

15. Имате ли приятели, които имат собствен бизнес или работят за себе си?

1. Да

2. Не

16. А имате ли приятели, които работят в социално-насочени организации, предприятия или са ангажирани със социални каузи?

1. Да

2. Не

17. Има ли във Вашето семейство лица, които имат собствен бизнес или работят за себе си?

1. Да

2. Не

18. А има ли във Вашето семейство лица, които работят в социално-насочени организации, предприятия или са ангажирани със социални каузи?

1. Да

2. Не

19. Работили ли сте някога за себе си? (като самонает, на свободна професия, като едноличен търговец и т.н.)

1. Да

2. Не

20. А Вие лично, работили ли сте в социално-насочени организации, предприятия и били ли сте ангажиран(а) със социални каузи?

1. Да

2. Не

21. Имате ли свои собствени бизнес идеи?

1. Да

2. Не

22. Бихте ли определили в каква степен желаете да стартирате собствен бизнес или да започнете да работите като самонаето лице? */Моля, посочете един отговор/*

1. Изобщо не желая

2. Желая в много малка степен

3. Желая в известна степен

4. Желая в голяма степен

5. Вече работя за себе си: стартирах собствен бизнес и/или работя като самонаето лице

23. Имате ли идеи, свързани с подобряването на социалната среда и положението на уязвимите социални групи?

1. Да

2. Не

24. Бихте ли стартирали собствен бизнес, свързан със социални каузи? */Моля, посочете един отговор/*

1. Изобщо не желая

2. Желая в много малка степен

3. Желая в известна степен

4. Желая в голяма степен

5. Вече съм стартирал собствен бизнес, свързан със социални каузи
25. Колко години опит в предприемачеството имате? _____ (ако нямате такъв опит, моля посочете 0)
26. Ако вече имате собствен бизнес, как бихте оценили развитието на бизнеса към момента?
1. Успешен
 2. По-скоро успешен
 3. По-скоро неуспешен
 4. Неуспешен
 5. Не мога да преценя
 6. Нямам собствен бизнес
27. Ако вече имате собствен бизнес, в каква степен сте склонен да стартирате допълнителни дейности, които да са социално-ориентирани?
1. В много голяма степен
 2. В известна степен
 3. В много малка степен
 4. Изобщо не съм склонен да стартирам допълнителни социално-ориентирани дейности
 5. Нямам собствен бизнес
28. Купували ли сте стоки, които са изработени от социални предприятия (хранителни продукти, сувенири, мартеници, картички и др.)?
1. Да
 2. Не
 3. Не зная
29. Бихте ли закупили стока, изработена от социално предприятие? /Моля, посочете един отговор/
1. Да, винаги бих предпочел такъв тип стоки пред останалите
 2. По скоро да – стига да е достатъчно качествена
 3. По скоро не – само ако нямам друг избор
 4. Не, предпочитам да купувам утвърдени марки и стоки, произведени в чужбина

30. Запознат ли сте с идеите за социално предприемачество и социално предприятие?

1. Не
2. По-скоро не
3. По-скоро да
4. Да

31. Бихте ли участвали в обучителни курсове по социално предприемачество?

1. Да, независимо дали са безплатни или платени
2. Да, но само ако са безплатни
3. Не

32. Как бихте оценили уменията си да боравите с информационни и комуникационни технологии в следните направления? Моля използвайте шестобалната система, където 2 е слаб, а 6 – отличен.

		2	3	4	5	6
1	Текстообработващи приложения (Word и др.)					
2	Електронни таблици (Excel и др.)					
3	Ползване на интернет, социални мрежи (Facebook и др.), електронна поща и т.н.					
4	Ползване на интернет за интернет пазаруване					

33. В каква степен са развити у вас следните компетентности? Моля използвайте шестобалната система, където 2 е слаб, а 6 – отличен.

		2	3	4	5	6
1	Изготвяне на маркетингови стратегии и планове за действие					
2	Бизнес кореспонденция					
3	Формално общуване					
4	Бизнес преговори					
5	Изготвяне на бизнес стратегия					
6	Изготвяне на бизнес план					

34. Моля посочете пол:

1. Мъж
2. Жена

35. Каква е вашата възраст в навършени години? _____

36. Към коя етническа група принадлежите?

1. Българска
2. Турска
3. Ромска
4. Друга (моля, посочете.....)

37. Какво е вашето семейно положение: /Моля, посочете един отговор/

1. Неомъжена /неженен
2. Семейн/ семейна или живеещ/а заедно без брак
3. Разведен/а /разделен/а
4. Вдовец/ вдовица

38. Моля посочете колко деца имате:

_____ деца

39. Има ли във Вашето семейство деца или лица с увреждания?

1. Да
2. Не

40. Приблизително, какъв беше доходът на Вашето семейство/домакинство през миналия месец? /Моля, посочете един отговор/

1. По-нисък от 200 лева
2. Между 200 и 399 лева
3. Между 400 и 599 лева
4. Между 600 и 799 лева
5. Между 800 и 999 лева
6. Между 1000 и 2000 лева
7. Над 2000 лева
8. Друго, моля посочете: _____

Приложение Б

ВЪПРОСНИК/СЦЕНАРИЙ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДИСКУСИЯ ВЪВ ФОКУС ГРУПА СРЕД СОЦИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ И ОРГАНИЗАЦИИ*

Фокус групи, 20 април, 2018 г.

Работни дефиниции за целите на фокус групите

Социалната икономика е събирателно понятие, с което се акцентира върху прекия социален ефект от дейността на предприятия и/или организации, които са учредени със социална цел и целенасочено организират своята дейност, за да постигат такъв резултат.

Социалната икономика е едновременно част от реалната икономика и част от гражданското общество, в която физически и/или юридически лица, сдружения на доброволци или други организирани субекти осъществяват стопанска дейност в обществена полза и реинвестират печалба за постигане на социални цели.

Социално предприемачество: Това е различен начин на икономическа активност (правене на бизнес, стопанска дейност), която смесва находчивостта на бизнеса със социална мисия, умелото съчетаване и баланс на социални и икономически цели

Социално предприятие: Предприятие, което се издържа изцяло от собствената си стопанска дейност на пазара, което функционира:

* Модераторите ще засегнат всички въпроси от сценария, но не задължително по реда, в който са посочени, за да не се нарушава естествения ход на дискусиата. Модераторите ще се опитат да включат всички участници в дискусиата и да насърчат естествената размяна на мнения и идеи. Модераторите ще добавят въпроси в резултат на появили се в процеса на групово дискусиа интересни тенденции. Дискусиите във фокус-група ще продължи най-много 2 часа. Ще бъде записана на диктофон само за целите на изследването.

- в полза на служителите си, като им осигурява заетост
- или в полза на други уязвими групи или социални каузи.
- Социалните предприятия са и възможност за уязвимите групи да генерират приходи от стопанска дейност като ангажират целевата си група, в търсене на нови и устойчиви ресурси за изпълнение на обществено полезни дейности (подобряването на качеството на живот на уязвими групи, социални мисии и др.), като алтернатива на проектната дейност, доброволчеството и дарителството.

• **Въведение – 5'**

- *Встъпителни думи*
- *Информация за характера и целите на дискусиата*
- *Запознаване на участниците с основните правила за участие в групово дискусия:*
 - *да говорят открито и свободно, но един по един;*
 - *уверения в конфиденциалността на дадените отговори;*
 - *да изказват честно и открито мненията си, тъй като негативните и позитивните отзиви ни интересуват в еднаква степен;*
 - *няма грешни и правилни отговори, само различни гледни точки; да се чувстват свободни да казват това, което мислят, дори мненията им да се различават;*
 - *да бъдат колкото е възможно по-конкретни.*
- *Представяне на модераторите и участниците*

I. ФАКТОЛОГИЧЕСКА СПРАВКА⁺

15 - 25'

Представяне на проекта, проектните дейности, целите на качествено и количественото изследване

II. ДИСКУСИЯ

90 – 100'

1. Кои са трудностите, които лично Вие срещате на пазара на труда?

⁺ След всеки блок въпроси се прави кратко обобщение на мненията на групата. Преди закриване на блока се задава въпроса: Желаете ли някой да допълни нещо по темата или да засегне важен въпрос, който сме пропуснали да обсъдим?

2. Има ли във Вашето семейство или сред Вашите приятели предприемачи - хора, които работят за себе си, имат собствен бизнес и т.н.? Моля, разкажете за тях:

3. Какви са предимствата и недостатъците да имаш собствен бизнес?

4. Какви са предимствата и недостатъците да си ангажиран със социално предприятие?

5. Кои са социалните проблеми в общината, в която живеете?

6. Смятате ли, че лично вие може да промените нещо и да допринесете за подобряването на социалната среда? Защо?

7. Имате ли идеи, свързани с подобряването на социалната среда? Моля, опишете най-общо какви са тези идеи:

8. Бихте ли препоръчали на Ваши близки стартирането на собствен бизнес, свързан със социални каузи?

9. Кое смятате, че ще е най-трудното при правенето на собствен бизнес, свързан със социални каузи?

10. Благоприятна или враждебна е социално-икономическата среда в региона за правенето на собствен бизнес, свързан със социални каузи?

[1] Имате ли установени добри практики, които могат да се приложат на други места в България или Гърция?

[2] Имате ли желание за съвместни бъдещи проекти на тази тема и за сътрудничество?

[3] В какви области бихте приложили други добри практики?

- a) социални услуги
- b) здравни услуги
- c) обучение и образователни услуги
- d) осигуряване на заетост на лица в неравностойно социално положение
- e) производство и/или търговия
- f) провеждане на информационни и превенционни кампании и др.
- g) провеждане на доброволчески кампании
- h) друго

[4] Имате ли идеи за добри практики които сте виждали, и бихте искали да внедрите?

[5] От какво имате нужда за да внедрите Вашите идеи за добри

практики?

/финансиране, обучени хора, ноу-хау и т.н./

ВЪПРОСНИК/СЦЕНАРИЙ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДИСКУСИЯ ВЪВ ФОКУС ГРУПА СРЕД ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ *

Фокус групи, 20 април, 2018 г.

Работни дефиниции за целите на фокус групите

Социалната икономика е събирателно понятие, с което се акцентира върху прекия социален ефект от дейността на предприятия и/или организации, които са учредени със социална цел и целенасочено организират своята дейност, за да постигат такъв резултат.

Социалната икономика е едновременно част от реалната икономика и част от гражданското общество, в която физически и/или юридически лица, сдружения на доброволци или други организирани субекти осъществяват стопанска дейност в обществена полза и реинвестират печалба за постигане на социални цели.

Социално предприемачество: Това е различен начин на икономическа активност (правене на бизнес, стопанска дейност), която смесва находчивостта на бизнеса със социална мисия, умелото съчетаване и баланс на социални и икономически цели

* Модераторите ще засегнат всички въпроси от сценария, но не задължително по реда, в който са посочени, за да не се нарушава естествения ход на дискусиата. Модераторите ще се опитат да включат всички участници в дискусиата и да насърчат естествената размяна на мнения и идеи. Модераторите ще добавят въпроси в резултат на появили се в процеса на групова дискуссия интересни тенденции. Дискусиите във фокус-група ще продължи най-много 2 часа. Ще бъде записана на диктофон само за целите на изследването.

Социално предприятие: Предприятие, което се издържа изцяло от собствената си стопанска дейност на пазара, което функционира:

- в полза на служителите си, като им осигурява заетост
- или в полза на други уязвими групи или социални каузи.
- Социалните предприятия са и възможност за уязвимите групи да генерират приходи от стопанска дейност като ангажират целевата си група, в търсене на нови и устойчиви ресурси за изпълнение на обществено полезни дейности (подобряването на качеството на живот на уязвими групи, социални мисии и др.), като алтернатива на проектната дейност, доброволчеството и дарителството.

• **Въведение – 5'**

- *Встъпителни думи*
- *Информация за характера и целите на дискусиата*
- *Запознаване на участниците с основните правила за участие в групово дискусия:*
 - *да говорят открито и свободно, но един по един;*
 - *уверения в конфиденциалността на дадените отговори;*
 - *да изказват честно и открито мненията си, тъй като негативните и позитивните отзиви ни интересуват в еднаква степен;*
 - *няма грешни и правилни отговори, само различни гледни точки; да се чувстват свободни да казват това, което мислят, дори мненията им да се различават;*
 - *да бъдат колкото е възможно по-конкретни.*
- *Представяне на модераторите и участниците*

I. ФАКТОЛОГИЧЕСКА СПРАВКА⁺

15 - 25'

Представяне на проекта, проектните дейности, целите на качествено и количествено изследване

II. ДИСКУСИЯ

90 – 100'

1. **Кои са основните предизвикателства на пазара на труда в региона?**

⁺ След всеки блок въпроси се прави кратко обобщение на мненията на групата. Преди закриване на блока се задава въпроса: Желаете ли някой да допълни нещо по темата или да засегне важен въпрос, който сме пропуснали да обсъдим?

2. Кои са възможностите за преодоляване проблемите с безработицата в региона? В частност на безработицата при уязвимите групи?

3. Кои според Вас са предимствата и недостатъците пред стартирането и управлението на собствен бизнес в региона?

4. Кое смятате, че ще е най-трудното при правенето на собствен бизнес, свързан със социални каузи?

5. Смятате ли, че в страната/региона има добре развити възможности за социално предприемачество?

6. Какво според Вас може да бъде направено, за да се подобрят възможностите за социално предприемачество в региона?

7. Има ли според Вас потенциални социални предприемачи в региона?

8. Кои са те (общо идентифициране на групата от потенциални социални предприемачи)?

9. Кои според Вас са основните предизвикателства при предоставяне на подкрепа на тези потенциални социални предприемачи?

10. Кои според Вас са основните предизвикателства пред устойчивото развитие на бизнес идеи, свързани със социално предприемачество?

- [1] Бихте ли се включили в безплатно обучение за придобиване на умения по социално предприемачество и/ или повишаване/ придобиване на умение/ квалификацията?
- a) Да, бих се включил/а;
 - b) Не, не бих се включил/а
- [2] В случай, че отговорът Ви на предходния въпрос е „да“, моля посочете една или няколко от темите на обучение, в които бихте участвали?
- ▶ **обучения за потенциални предприемачи: придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения**
 - a) стартиране на собствено социално предприятие
 - b) специфики на бизнес планирането и финансирането на социални предприятия
 - c) маркетинг, реклама и изграждане на търговски умения на социалните предприятия
 - d) управление на човешките ресурси на социални предприятия
 - e) специфични обучения подходящи за дистанционна работа - напр. уеб дизайн и други услуги, които могат да се предоставят дистанционно от дома.
 - f) друго, моля посочете тема:.....
 - ▶ **обучения за доставчици на социални услуги: развитие/ подобряване на умения в областта на социалните услуги**
 - g) умения за работа с деца с увреждания, за целите на разкриване на центрове за социални услуги за деца с увреждания;
 - h) умения за предоставяне на услуги за уязвими групи в домашна среда
 - i) обучения на мобилни екипи за изнесено предлагане на социални услуги
 - j) обучения на персонала на съществуващите доставчици на социални услуги за разширяване на спектъра от предлагани услуги – напр. терапевтични услуги, медицинска рехабилитация и др.
 - k) друго, моля посочете тема:.....